

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;

Τοῦ κ. ΑΛΕΞ. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἡ πόλις θὰ σὲ ἀκολουθεῖ

Τί μᾶς ἐπιασε ὄλους ξαφνικὰ καὶ ἀσχολούμαστε μὲ τὴν πόλη, μὲ τὶς πόλεις; Κάνουμε ὁράματα καὶ περιμένουμε τὰ θαύματα. Σχέδια ἐπὶ σχεδίων γιὰ πολιτιστικά πάρκα, γιὰ ἐμπορικὰ τρίγωνα, εἰκόνες ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τοῦ 2000!... Σὰν τὸν Κ. Καβάφη καὶ μεῖς ἐπιζητοῦμε μὴν ἄλλη πόλη. Σίγουρα «μὴν πόλις ἄλλη θὰ βρεθεῖ καλλίτερη ἀπὸ αὐτή». Γνωρίζουμε ὅτι «οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητούμεν (Ἑβραίους γ' 14) καὶ ὅτι πρέπει νὰ «ἐξερχώμεθα... ἔξω τῆς παρεμβολῆς» (13). Τὸ ζήτημα εἶναι τί κάνουμε ὅσο καιρὸ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ζοῦμε μέσα σ' αὐτὴ τὴν πόλη, ποῦ ὅπου καὶ νὰ πᾶμε θὰ μᾶς ἀκολουθεῖ.

Ἄν εἶναι χρήσιμα τὰ ὄνειρα καὶ τὰ ὁράματα, ἐξίσου ἀπαραίτητα εἶναι καὶ ὁ λογισμὸς, ὁ ρεαλισμὸς καὶ ἡ πράξις γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὰ προβλήματα ποῦ συσσωρεύονται μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῶν πόλεων². Ἀναγκαῖα ἐξἄλλου εἶναι καὶ ἡ γνώμη τῶν ἰδίων τῶν κατοίκων, τῶν πολιτῶν γιὰ τὶς πόλεις τους καὶ ἡ εἰκόνα ποῦ διατηροῦν οἱ ἴδιοι γιὰ τὶς τάσεις τῆς ἐξέλιξής τους. Τὸ πόσο ἀναγκαῖα εἶναι ἡ διερεύνηση τῆς Κοινῆς Γνώμης πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ ἔδειξε πρόσφατη ἔρευνα στοὺς κατοίκους τῶν ἑξὶ μεγαλύτερων πόλεων τῆς χώρας μας. Μεταξὺ ἄλλων ἐρωτημάτων οἱ πολῖτες ἐκλήθησαν ν' ἀπαντήσουν στὸ πῶς ἐκτιμοῦν τὸν πληθυσμὸ, τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος τῆς πόλης τους στὸ μέλλον. Στὰ διαγράμματα ποῦ διαζωγραφοῦσαν τὶς ἀπαντήσεις περιλαμβάνεται καὶ ἓνα γιὰ τὶς «ἀφόρητες πόλεις», ποῦ οἱ δημότες τους θὰ τὶς ἄλλαζαν, ὑπὸ προϋποθέσεις βέβαια, εὐχαρίστως³.

Κι ἂν προβληματίζονται πολεοδόμοι, ἀρχιτέκτονες, πολιτικοί, οἰκονομολόγοι, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι καὶ ἄλλοι ἄλλων ἐιδικοτήτων ἐπιστήμονες, τὸ ἴδιο προβληματίζονται καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας ἐφ' ὅσον ἡ πόλη συνιστᾷ καὶ θὰ συνιστᾷ ὄλο καὶ πρὸς τὸ πλῆθος τῆς ποιμαντικῆς τους σκέψης καὶ τῆς ποιμαντικῆς τους πράξης. Ὡς τὸ ἔτος 2000, τὸ 50% τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ζεῖ σὲ πόλεις. 21 ἀπὸ αὐτὲς θὰ εἶναι μεγαλοπόλεις μὲ περισσότερους ἀπὸ 10

ἐκατομμύρια κατοίκους ἐκάστη. Λίγοι ὁμως ἀσχολοῦνται μὲ αὐτὲς τὶς ἐκρηκτικὲς διαστάσεις· ἄλλοι προβάλλει χάος ἢ ἀναμένεται κάποια ἐκρηξη.

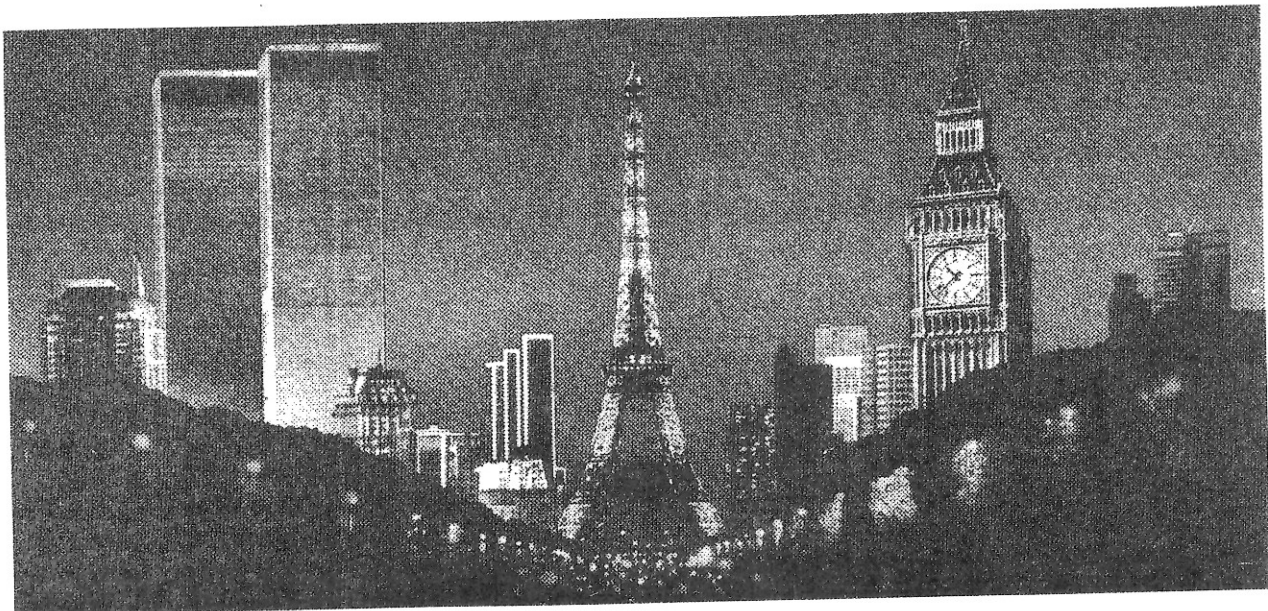
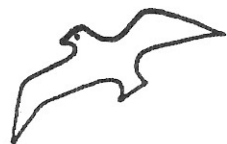
Ἐκεῖνο ποῦ δυσκολεύει τὰ πράγματα εἶναι ὅτι σὲ κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὲς τὶς πόλεις δὲν ὑπάρχει ἐνιαία πολιτικὴ οὔτε καθαρὰ λογικὴ βάση γιὰ πρακτικὴ δράση σὲ θέματα ὅπως εἶναι ἡ ἀπασχόληση, ἡ οἰκιστικὴ πολιτικὴ, ἡ οἰκονομικὴ εὐημερία, ἡ διατροφή, ἡ ἰσότητα στὴν ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης, τὸ περιβάλλον, ἡ θρησκευτικὴ καὶ πολιτιστικὴ ποικιλία καὶ ἐκφραση, οἱ παροχές στὴν ὑγεία, οἱ κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, ἀκόμα καὶ ἡ ποιμαντικὴ φροντίδα καὶ συμβουλευτικὴ. Ὅλ' αὐτὰ βέβαια μὲ τὴ σειρά τους ἐπιδρῶν στὶς ἀγροτικὲς κοινότητες, καὶ στὶς μικρὲς καὶ στὶς μεγάλες, σ' αὐτὸ δηλαδὴ ποῦ συνηθίζουμε νὰ ἀποκαλοῦμε σήμερα «σφαιρικὸ χωριό».

Ποιμαντικὴ στὴ σύγχρονη κοινότητα

Αὐτὰ ὅλα ποῦ ἀναφέραμε πρὸς τὸ πᾶνω συνιστοῦν οὐσιαστικὰ προκλήσεις πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ ἰδιαίτερα πρὸς τὴν Ποιμαντικὴ ἢ Πρακτικὴ Θεολογία «μὴ καὶ αὐτὸς ὁ κλάδος τῆς Θεολογίας εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὴν πράξι ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν κριτικὴ θεώρηση τῶν πράξεων τῆς Ἐκκλησίας»⁴. Πῶς θὰ ἀντιμετωπίσει τὰ προκύπτοντα ζητήματα;

Ἄπὸ καιρὸ ἔχει ἐπισημανθεῖ ὅτι τὸ σύγχρονο ἀστικὸ περιβάλλον ἐμφανίζεται ὡς ποιμαντικὸ πρόβλημα⁵. Ἡ προβληματικὴ αὐτὴ ἀναδύεται ἂν λάβουμε ὑπόψη ὅτι ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς καὶ ἰδιαίτερα ἡ συμβολικὴ του εἶναι κυρίως ἐμπνευσμένη ἀπὸ μίαν ἀγροτικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου, παρ' ὅλο ποῦ οἱ ἀστικὲς ρίζες τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι βεβαιωμένες ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ του. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἀρχαῖες πόλεις καὶ ἐκεῖνες τῶν περασμένων αἰώνων εἶναι πραγματικότητες συνυφασμένες μὲ τοὺς ἀγροτικὸς πολιτισμούς. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ ἔχουν λίγα κοινὰ χαρακτηριστικὰ μὲ τὶς σύγχρονες πόλεις, ποῦ εἶναι ἡ μήτρα τοῦ ἀστικοῦ λεγομένου πολιτισμοῦ. Ἄν καὶ ἡ Θεολογία φαίνεται νὰ ἔχει λάβει ὑπόψη τῆς τῆς κίνημα τῆς ἀστικοποίησης μέσα ἀπὸ τὴ θεματικὴ, γιὰ παράδειγμα, τῆς ἐκκοσμίκευσης, στὴν οὐσία δὲν ἔχει

Σε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Πανοραμική φωτογραφική σύνθεση συγχρόνων μεγαλουπόλεων.
'Από διαφημιστική καμπάνια ξένου οργανισμού παροχής οικονομικών υπηρεσιών.

άντιληφθεί όλες τις συνέπειες που απορρέουν από αυτό το γεγονός, τις προκλήσεις που τίθενται μπροστά της και τους δρόμους που ανοίγονται στην έρευνά της. 'Η αντιμετώπιση όλων αυτών μπορεί ν' αποτελέσει πράγματι υπεύθυνη *άποστολή της Πρακτικής Θεολογίας* σήμερα.

Προκλήσεις της πόλης: ένα ποιμαντικό συνέδριο

Φαίνεται, λοιπόν, ότι με αυτή την όπικη είδαν τα μέλη της (γαλλόφωνης) «Διεθνούς 'Εταιρείας Πρακτικής Θεολογίας» την πόλη και αποφάσισαν στο φετινό τους συνέδριο να ασχοληθούν με τις «Προκλήσεις της πόλης προς την Πρακτική Θεολογία». Το συνέδριο θα λάβει χώρα στην Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ στον Καναδά από 22 έως 25 Αυγούστου 1995⁶.

'Η κάθε ημέρα του συνεδρίου θα ασχολείται με μία συγκεκριμένη έννοια την οποία θα καλύπτουν στην πρωινή συνεδρία δύο έως τρεις όμιλητές. 'Ετσι, κατά την πρώτη ημέρα θα εξεταστεί το ζήτημα κατά πόσον μπορεί να υπάρξει *μία αστική πρακτική θεολογία*. Τη δεύτερη ημέρα θα απασχολήσουν οι *συμβολικές προοπτικές*, την τρίτη *ήθικα και ποιμαντικά έρωτήματα*. Μια στρογγυλή τράπεζα θα συζητήσει για τους *«κινδύνους» της πολυεθνικότητας*.

Τέσσερις ομάδες εργασίας θα συζητήσουν ανακοινώσεις των συνέδρων που θα εξετάσουν κατά σειράν τις εξής πτυχές: *φαντασίες γύρω από την πόλη*

και θρησκευτική έμπειρία' αστικός πολιτισμός και χριστιανικά σύμβολα' νέες ποιμαντικές αστικές πρακτικές' όταν ή πρακτική θεολογία φθάνει στην πόλη (θεμελίωση και μεθοδολογία). Προβλέπεται επίσης μία βραδιά ανταλλαγών πάνω στα προβλήματα πόλεων διαφορετικών χωρών και ηπείρων. 'Η τέταρτη ημέρα θα αφιερωθεί στη σύνθεση, τη συναγωγή συμπερασμάτων, την αποτίμηση της προσφοράς και τις διαγραφόμενες προοπτικές. 'Ελπίζεται ότι οί σύνεδροι θα αποχωρήσουν πλουσιότεροι τόσο σε έμπειρίες, πληροφορίες και πρακτικές όσο και σε σκέψεις για τη χρησιμότητα της συζεύξεως της πράξεως με τη θεωρία ως προς τη διαπραγμάτευση του συγχρόνου ποιμαντικού προβληματισμού αναφορικά με την πόλη.

(Συνεχίζεται)

1. 'Όπως είναι γνωστό από τη Δευτέρα 10 'Απριλίου 1995 αποδόθηκε στους πεζούς «το έμπορικό τρίγωνο της 'Αθήνας» σε μία προσπάθεια να δημιουργηθεί «μια δαση ζωής και πολιτισμού» στην πόλη. Το 'Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων, ο 'Οργανισμός ρυθμιστικού σχεδίου 'Αθήνας, ο Δήμος 'Αθηναίων κυκλοφόρησε διάφορα ενημερωτικά φυλλάδια με συνθήματα «πράσινο στους πολίτες», «κόκκινο στα Ι.Χ.» διευκολύνοντας την οργάνωση κυκλοφορίας και στάθμευσης στο έμπορικό τρίγωνο. Ειδικότερα στους οδηγούς απευθυνόταν το *Πού, πώς κυκλοφορώ*; Οι κυριακάτικες έφημερίδες της 16ης 'Απριλίου αναφέρθηκαν εκτενώς στα μέτρα και τις προτάσεις καθώς και στις πρώτες εφαρμογές.

2. Είναι χαρακτηριστικός ο τίτλος ενός σημειώματος του

Ένα πρώιμο γραπτό του Φώτη Κόντογλου για την εξωτερική ιεραποστολή

Του Θεοφ. Ἐπισκόπου Ριζούτας κ. Μακαρίου

Ήταν μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἀκόμα τὸ πνεῦμα τῆς ἐξωτερικῆς ιεραποστολῆς βρισκότανε μόνο στὰ χαρτιά. Οὔτε ἀκόμα εἶχε ἀρχίσει νὰ καλλιεργεῖται ἐμπρακτὰ ἡ ἐξωτερικὴ ιεραποστολή. Στὸν Ἑλλαδικὸ χώρο μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον καὶ στὴ συνέχεια τὸν ἐμφύλιον ἐσωτερικὸν σπαραγμὸν, ὁ κόσμος ἀρχισε νὰ ξαναβρίσκει τὸν κανονικὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς του· δὲν ὑπῆρχε περιθώριον γιὰ ὀτιδήποτε. Διάφορα κείμενα ὅμως στὴ διάρκεια τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα ἔκαναν τὴν ἐμφάνισίν τους σὲ ἐπίσημα περιοδικὰ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὅπως τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδόπουλου (1905), τοῦ Ἀμίκα Ἀλιβιζάτου (1913), τοῦ Μητροπολίτη Μεθοδίου Φούγια (1955) καὶ ἄλλων. Αὐτὰ τὰ κείμενα μαζί με τὶς εἰδήσεις ποὺ δημοσιεύονταν γιὰ τὶς δραστηριότητες ὄχι μόνο τῶν Ρώσων Ὁρθοδόξων ἀλλὰ καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν μὴ Ὁρθοδόξων, δημιουργοῦσε μέσα στὶς καρδιὰς τῶν ἐνδιαφερομένων γιὰ τὴν σωτῆ πορεία τῆς Ὁρθοδοξίας ἓνα ἐπιτακτικὸν σπρώξιμον γιὰ ἀφύπνισιν τοῦ ιεραποστολικοῦ πιστεύω καὶ στοὺς Ὁρθοδόξους. Ἐγραψαν τὰ κείμενα λοιπὸν αὐτὰ με σκοπὸν νὰ βοηθήσουν τοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκ-

κλησίας νὰ πάρουν ἐνεργὸ μέρος στὴν ἐπανασύνδεσιν τῆς Ὁρθοδοξίας με τὴν ιεραποστολή, ὄχι τὴν ἐσωτερικὴ ἀλλὰ τὴν ἐξωτερικὴ.

Στὴν Ἀφρικὴ φυσικὰ, ἰδιαίτερα ἐδῶ στὴν Ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Μαύρης Ἠπείρου, ὑπῆρχαν ἤδη ἐπίτες ὀρθοδόξων ντόπιων ποὺ δὲν δημιουργήθηκαν ἀπὸ καμμιά ὀρθόδοξην ιεραποστολή τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλλὰ ἦταν καθαρὰ ἡ ἀνεύρεση τοῦ πολύτιμου θησαυροῦ τῆς ὀρθοδοξίας ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἀφρικανούς. Ἔτσι ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀδελφῶν Ἀφρικανῶν ὀρθοδόξων ποὺ ξεκίνησαν μιὰ πορεία ἐρευνας καὶ ἀναζήτησης ἀπὸ τὸ 1928, σιγά - σιγά εὑρίσκει τὴν κανονικὴν τῆς πορεία καὶ ἀποτελοῦσε μέρος τῆς ἐπίσημης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς περιοχῆς, στὴν προκειμένη περίπτωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρινου Πατριαρχείου.

Γιὰ τὴν καλύτερη ἐκτίμησιν καὶ ἀποδοχὴν τῆς δημιουργηθείσης ἀπὸ τοὺς Ἀφρικανούς τοὺς ἴδιους, Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἔστειλε γιὰ ἐπιτόπιον ἐξέτασιν τὸν Μητροπολίτη Ἀξώμης Νικόλαο. Τὸ 1942 ὁ Μητροπολίτης Ἀξώμης Νικόλαος ἐπισκέφθηκε καὶ τὶς τρεῖς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Ἀ-

Νίκου Βατόπουλου στὴν «Καθημερινή» τῆς 16ης Μαΐου, «Ἀθήνα: ρεαλισμὸς καὶ πράξις». Προτείνει διάφορα μέτρα καὶ θέτει πρὸς νιοθέτησιν ἀπὸ ὅλους μας τὸ σύνθημα: Ἀθῆνα, *κάθε μέρα καὶ καλύτερη*. Ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ θὰ ἦταν ἡ ἐνταξί τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ τῶν χώρων πρασίνου στὴ σύγχρονήν ζωὴν ποὺ θὰ συντελοῦσε στὴ συμφιλίωσιν με τὸ παρελθόν τῆς. Ἡ δημιουργία ἐνὸς πολιτιστικοῦ πάρκου γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν θὰ ἦταν ὄ,τι τὸ καλύτερον. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν σκοπεύει καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαγεωργίου - Βενετᾶ, σὲ ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ σὲ ἔκδοσιν τῆς Ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀθήνα 1994, με 450 σ. καὶ 456 εἰκόνες, *Athens - The Ancient Heritage and the Historic Cityscape in a Modern Metropolis* (Ἀθήνα - Ἡ ἀρχαία κληρονομία καὶ τὸ ἱστορικὸ ἀστικὸ τοπίον σὲ μιὰ σύγχρονήν μητρόπολιν). Βλ. σημείωμα τῆς Χαράς Κιοσσὲ στὸ «Βῆμα» τῆς Κυριακῆς 7 Μαΐου, σ. Β9 (39): «Ἀθήνα, ἀρχαία μνημεῖα σὲ μιὰ σύγχρονήν πόλιν».

3. Ἡ ἐρευνα «Προβλήματα καὶ εἰκόνα τῶν μεγάλων πόλεων στὴν Ἑλλάδα» πραγματοποιήθηκε πρὶν ἀπὸ τὶς Δημοτικῆς - Νομαρχιακῆς ἐκλογῆς τοῦ Ὀκτωβρίου 1994. Διεξήχθη ἀπὸ τὶς ἐταιρεῖες ΚΕΜΕ-ΡΡΚ γιὰ λογαριασμὸν τῆς ΕΡΤ, σὲ δείγμα 2990 δημοτῶν-ψηφοφόρων. Βλ. ρεπορτάζ τοῦ Γιάννη Μαυροῦ στὴν «Καθημερινή» τῆς 19ης Φεβρουαρίου 1995.

4. Α. Μ. Σταυροπούλου, *Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ*, Ἀ-

θήνα, Ἐκδ. «Λύχνος», 1984, σ. 76.

5. Βλ. γιὰ παράδειγμα τὴν ἀξιόλογην διδακτορικὴν διατριβὴν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀγγελῶν κ. Εὐθυμίου (Στύλιου), *Τὸ σύγχρονον ἀστικὸν περιβάλλον ὡς ποιμαντικὸν πρόβλημα*, Μελέτη «Ποιμαντικῆς Κοινωνιολογίας», Ἀθήνα 1980, 282 σ. καθὼς καὶ τὴ μελέτην του, *Τὸ ἀστικὸν φαινόμενον, ἱστορικὴ, φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ θεώρησιν τῆς πόλεως*, Ἀθήνα, 144 σ. Βλ. ἐπίσης τὴν παράγραφον «Τὰ δομικὰ στοιχεῖα τῆς σύγχρονης κοινωνίας» στὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Ἀλεξάνδρου Γουσιῆ, *Ποιμαντικὴ στὴ σύγχρονήν Κοινωνία* (Ἐγχειρίδιον Ποιμαντικῆς Κοινωνιολογίας), Θεσσαλονίκη, Ἐκδ. Π. Πουρναρά, 1984, σ. 16-24.

6. Εἶναι τὸ δεύτερον κατὰ σειράν διεθνὲς συνέδριον. Τὸ πρῶτον, ποὺ ἦταν καὶ ἰδρυτικὸν τῆς Ἑταιρείας, ἔγινε στὴ Λωζάνη καὶ τὸ Crét-Bérard ἀπὸ 27 ἕως 31 Μαΐου 1992, στὸ ὁποῖον ἐξετάστηκαν ἡ σημερινὴ κατάστασις, οἱ μέθοδοι καὶ οἱ προοπτικῆς τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας. Οἱ Γάλλοι συνέδριοι ἀποφάσισαν τότε νὰ συναντῶνται κατὰ τακτὰ διαστήματα. Ἔτσι, σὲ Συμπόσιόν τους στὸ Στρασβούργο (14 με 15 Μαρτίου 1994) καὶ γιὰ νὰ προετοιμάσουν τὸ φετινὸν συνέδριον τοῦ Μόντρεαλ ἀσχολήθηκαν με τὸ θέμα «Κοινωνικὸς ἰσθμὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς δεσμός», στὸ ὁποῖον ἐθίγησαν ζητήματα διαποίμανσης τῶν κατοίκων τῶν πόλεων. Τὰ Πρακτικὰ τοῦ συμποσίου δημοσιεύθηκαν στὰ «Cahiers de l' IRP (Institut Romand de Pastorale)» ποὺ ἐκδίδονται στὴ Λωζάνη, στὸ τεῦχος 19 τοῦ Ἰουνίου 1994.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;*

Τοῦ κ. ΑΛΕΞ. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Βαβυλώνα καὶ Ἱερουσαλήμ

Ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς εἶναι τεράστιος καὶ πολὺ σημαντικὸς ὥστε τὰ πλαίσια ἑνὸς συνεδρίου νὰ μὴ μποροῦν νὰ τὸν περιλάβουν. Κατὰ εὐτυχίαν συγκυρία, τὸ 5ο «Διεθνὲς Συνέδριο Ποιμαντικῆς Φροντίδος καὶ Συμβουλευτικῆς» ποὺ λαμβάνει χώρα ἐφέτος ἀπὸ 20 ἕως 25 Αὐγούστου στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τορόντο στὸν Καναδά, θὰ ἀσχοληθεῖ καὶ αὐτὸ μὲ τὴ θεματικὴ τῆς πόλης⁷. Ὁ τίτλος εἶναι φιλόδοξος «Βαβυλώνα καὶ Ἱερουσαλήμ». Ὡς ὑπότιτλο ἔχει ἱστορίες ποὺ ἔχουν σὰν θέμα τους τὴ διέλευση ἀπὸ μιὰ ξένη χώρα. Εἶναι ἐνδεικτικὲς οἱ ὀνομασίες τῶν δύο πόλεων. Οἱ εἰκόνες τῆς Βαβυλώνας καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ξυπνοῦν μέσα μας περιπλοκές εἰκόνες τῆς ἐξορίας καὶ τῆς ἐλπίδας⁸.

Στὴ σύγχρονη κοινωνία ζοῦμε σὲ μιὰ ξένη χώρα μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς νέας δημιουργίας, ἀτομικὰ καὶ συλλογικά. Καθὼς πορευόμαστε καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀναμεμιγμένα σὲ μιὰ τόσο θορυβώδη καὶ περιπλοκὴ διάβαση λαχταροῦμε δροσερὲς ἱστορίες, παλιὲς καὶ νέες ποὺ βάλουν «καινούργιο κρασί σὲ καινούργια ἀσκιά» (Ματθαίου θ' 17). Κάθε λαὸς, κάθε κοινωνία, κάθε θρησκεία ἔχει δημιουργήσει δικές του ἱστορίες, ἀφηγήσεις ποὺ συνοδεύουν τὸν ἄνθρωπο στὸ πέρασμά του ἀπὸ μιὰ ξένη χώρα. Οἱ ἀφηγήσεις αὐτὲς περικλείουν μεταμορφωτικὲς δυνάμεις. Οἱ ὀργανωτὲς τοῦ συνεδρίου δὲν ἐφείσθησαν κόπων οὕτως ὥστε νὰ μπορέσουν νὰ ἐντοπίσουν ποικιλία τέτοιων ἀφηγήσεων: ἰουδαϊκῶν, βουδιστικῶν, ἰσλαμικῶν, ἰθαγενῶν, χριστιανικῶν, προσκαλώντας ἐκπροσώπους αὐτῶν τῶν παραδόσεων.

Μένουμε ἐκπληκτοί, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε ἕνα παράδειγμα, ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ λόγου τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς ὅταν περιγράφει τὸν ὑπερπλήν ὅμως ἐνδο-κόσμιο βίον τῶν χριστιανῶν «ἐν διηγῆματος εἴδει». Ἀπηχεῖ τὸν ὑψηλὸν παραμυθητικὸν λόγον τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς γιὰ τοὺς πατριάρχες ὡς ξένων καὶ παρεπιδήμων ἐπὶ τῆς γῆς (ια' 13), ποὺ θυμίζει τὸ «ἐπὶ γῆς ἄλλο-

τρίας» τοῦ ψαλμοῦ (ρλς' 4). Τελικὰ ὁ Θεὸς «ἤτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν» (Ἑβραίους ια' 16).

Ὁ Διόγνητος μὲ ἀνακούφιση θὰ διάβασε⁹:

*Χριστιανοί... πατρίδας οἰκοῦσιν ἰδίας, ἀλλ' ὡς πάροικοι
μετέχουσι πάντων ὡς πολῖται καὶ πάνθ' ὑπομένουσιν ὡς ξένοι
πᾶσα ξένη πατρίς αὐτῶν καὶ πᾶσα πατρίς ξένη...
ἐπὶ γῆς διατρίβουσιν, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται...*

Ἡ συλλογικὴ τελικὰ ἐπιθυμία τῶν Χριστιανῶν γιὰ μεταμόρφωση σὲ μιὰ ξένη χώρα μᾶς προκαλεῖ νὰ διευρύνουμε τοὺς ὀρίζοντές μας γιὰ διακονία σὲ ἕναν ἐσωτερικὰ διασπασμένο κόσμο, ὁ ὁποῖος εὐλογεῖται παρ' ὅλα αὐτὰ μὲ πολλὲς μορφὲς θεραπείας, καταλλαγῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνασυγκρότησης.

Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου

Μὲ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀναφορὲς ἀπλῶς ἐπισημαίνουμε τὸ ἐνδιαφέρον ποικίλων φορέων νὰ προκαλέσουν τοὺς πολῖτες νὰ ζήσουν τὴν πόλη τους. Προκαλοῦν μάλιστα τὶς ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ στὸ ἔργο τους. Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ ἰδιαίτερα ἔχει ἀνάγκη νὰ λάβει ὑπόψη τῆς τὰ δεδομένα αὐτῶν τῶν ἐπιστημῶν, οὕτως ὥστε νὰ μπορέσει ν' ἀνταπεξέλθει στὰ προβλήματα ποὺ ἀνακύπτουν καὶ νὰ βρεῖ κατάλληλες λύσεις στὶς σχέσεις σπιτιοῦ καὶ οἰκογένειας, πόλης καὶ κοινωνίας, τόπου ἐργασίας καὶ ἀτόμου. Ἀκριβῶς μὲ τὴν πιὸ πάνω προβληματικὴ ὀργανώθηκε στὸ Louvain-la-Neuve τοῦ Βελγίου συμπόσιο ἀπὸ 4 ἕως 6 Μαΐου 1995. Γύρω ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἄξονες τοῦ συμποσίου ποὺ μόλις ἀναφέρθηκαν, ἀναπτύχθηκαν ἐπὶ μέρους πολὺ ἐνδιαφέροντα θέματα ποὺ ἐλπίζουμε ὅτι θὰ ἀποτυπωθοῦν στὰ Πρακτικὰ ποὺ θὰ κυκλοφορήσουν.

Δὲ θὰ μὲ πάρει ἀσφαλῶς ὁ χρόνος νὰ διηγηθῶ ὅσα συμβαίνουν γύρω ἀπὸ τοὺς προβληματισμοὺς αὐτοὺς. Πρέπει νὰ σπεύσουμε καὶ μὲ βιά νὰ μετρήσουμε τὴ γῆ καὶ τὶς πόλεις τῆς — ἂν ὄχι καὶ μὲ μιὰ δρασκελιὰ σὰν τὸ παιδί τῆς φωτογραφίας —,

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 183 τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 τεύχους.

Σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

Σύγχρονη μορφή λιτανευτικῆς... κυκλοτεροῦς περιχαρᾶκώσεως μίας πόλεως πρὸς περιφρούρησή της ἀπὸ δυνάμεις ποῦ τὴν ἐπιβουλεύονται. «Ἡ φτέρνα δὲν δένει μὲ τὸ χῶμα», μιὰ ἄλλη μορφή ξενιτείας... (φωτογραφία ἀπὸ «Τὸ Βῆμα» τῆς Κυριακῆς 13.2.1994.

τὰ προβλήματα τους καὶ τὶς λύσεις τους. *Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.* Ὅμως θὰ ἐπανέλθουμε¹⁰.

7. Τὰ Διεθνή Συνέδρια ἐναλλάσσονται μὲ τὰ Εὐρωπαϊκὰ κάθε δύο χρόνια. Γιὰ τὸν θεσμὸ αὐτῶν τῶν συνεδρίων ποιμαντικῆς φροντίδος καὶ συμβουλευτικῆς βλ. περισσότερα στὸ βιβλίο μου *Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ* 1984, σ. 77-87. Μετὰ τὸ διεθνὲς τῆς Αὐστραλίας (1987) ἔγινε τὸ εὐρωπαϊκὸ στὴν Ἀσσίζη τῆς Ἰταλίας (1989). Τὸ ἐπόμενο διεθνὲς ἔγινε στὴν Ὀλλανδία (1991), τὸ εὐρωπαϊκὸ στὴν Οὐγγαρία (1993), τὸ διεθνὲς φέτος στὸν Καναδά (Τορόντο 1995). Τὸ ἐπόμενο εὐρωπαϊκὸ θὰ γίνῃ στὴν Ἀγγλία (1997).

8. Ὁ τίτλος ἀπηχεῖ βιβλικὲς παραστάσεις περὶ πόλεως καὶ ὅ,τι αὐτὲς οἱ δύο συγκεκριμένους πόλεις μορεῖ νὰ συμβολίζου. Παραπέμπω τοὺς ἀναγνώστες στὸ συνοπτικὸ λῆμμα «πόλη», τοῦ *Λεξικοῦ Βιβλικῆς Θεολογίας*, Ἀθήνα 1980, σ. 842-843 καθὼς καὶ στὸ λῆμμα «πόλις τοῦ Χριστοῦ» τοῦ

Β. Μουστάκη στὴν *Θ.Η.Ε.* τ. 12 (συμπλήρωμα), σ. 912- 914. Γιὰ περισσότερα στοιχεῖα στὸ *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament* λῆμμα «πόλις» κ.λπ. τ. VI 1959 σ. 516-535 καὶ τ. Χ/2 1979 (βιβλιογραφικὰ συμπληρώματα) σ. 1246.

9. *Ἐπιστολὴ πρὸς Διόγνητον*, V, 5, ΒΕΠΕΣ 2, 1955, σ. 253. Πρβλ. καὶ τὸ ἀρθρο μου «Μακρὸν πρὸ βραχέος...», στὴν *Ποιμαντικὴ τῆς καθημερινῆς ζωῆς*, Ἀθήνα 1992, σ. 34-38, ὅπου ἀναλύω τὸν τρίτο λόγο «Περὶ ξενιτείας» τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

10. Μιὰ πρώτη ἐνημέρωση στὴ θεματικὴ τῶν φετινῶν συνεδρίων εἶχαμε κάνει στὸ δελτίο «Ποιμαντικὴ Ἐνημέρωση», τὴν περιοδικὴ ἔκδοση τοῦ Τομέως Χριστιανικῆς Λατρείας, Ἀγωγῆς καὶ Διαπομπάνσεως, τεύχος 2, 15 Μαρτίου 1995. Τὴ μετάφραση τῶν προγραμμάτων εἶχαν κάνει οἱ δευτεροεῖς φοιτήτριες τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἑλένη Μούρσα καὶ Ἀλεξάνδρα Γρυλλάκη.